
Hüttig Merkur No.11- Càmera

Autor:

Data de publicació: 13-06-2023

Hüttig Merkur No.11

Data d' adquisició

02.12.19

Lloc + Data de Fabricacion

Dresde (Alemanya), ~1908

Número de sèrie

13459

Objectiu

Menisc acromàtic

Obturador

Guillotina / 16558

Tipus i dimensions negatiu

Plaques, 6x9cm (6 plaques)

Ref. Kadlubeck

No és senzill fer-se amb una càmera de detectiu o "Magazinkamera" (com m'agrada anomenar-les amí, seguint la seva denominació més comuna en alemany) i amb això vull dir, que no sol sortir (relativament) barat, ja que qui busca troba i aquestes càmeres sempre estan en oferta encara que rara vegada a baixos preus o per pujades des d'1€.

Per això no dubto gaire quan vaig veure aquesta Hüttig Merkur per venda directa a un preu raonable, ja que m'encanten aquest tipus de càmeres i a més era una Hüttig! Sencillita però no per això menys atractiva i a més totalment identificable.

El que em va sorprendre en arribar la càmera (i que realment no s'apreciava a les fotos) va ser la mida quasi liliputiensa de l'aparell! Sempre que em compro (bo, les poques vegades que ho he fet fins ara) una Magazinkamera, quan obro el paquet sempre ressona a casa alguna exclamació del tipus "oh, ah! què gran!" bon exemple d'això és la Butcher Midg

que vaig fer fa poc i que és la càmera d'aquest estil més gran que tinc i que al costat d'aquesta Merkur sembla gegantina. De fet aquesta Merkur no és gaire més gran que una càmera box "estandard" de rotllo i més format. Les comparacions que veieu a continuació parlen per si soles.

Hüttig Merkur 11 vs
Magazinekamera (9x12cm)
Butcher "The Midg"
Hüttig Merkur 11 vs
càmera de calaix i rotllo (6,5x11cm)
Goerz Box 760

La càmera té unes mides de 75x130x165mm i pesa al voltant de 500 grams sense les plaques carregades. El folre és d'un material anomenat "Calico" que és una tela reforçada que aquí dona l'aparença de cuir i que es pot emprar igualment en la confecció de fuelles per a càmeres plegables.

Tot i que no hi ha el menor dubte que es tracta d'una "Merkur" gràcies a la placa cromada que inclou el selector de diafragmes, concretar el model i el seu any de producció no resulta tan senzill.

La primera referència a aquesta Hüttig Merkur que he trobat és al catàleg Hüttig de 1903, cosa que no vol dir que no existís aquest model abans. El cas és les mesures i pesos del model anunciat no són exactament les mateixes que les del meu aparell. Després de l'anàlisi d'aquest catàleg podem deduir que la meva càmera és un model Merkur No.11 ja que el No. 12 incloïa un rellotge per comptar el nombre de plaques usat (que la meva càmera no té) i el No.13 per a igual format té unes mesures fins i tot més grans en poder il·luminar 12 plaques i no només 6 com els models 11 i 12. El No.14 ja era el model "Merkur" per a format 9x12cm. Hüttig oferia a part una variant més econòmica "Gnom" (Nos. 1 a 10).

D'altra banda, el meu Merkur té més l'aparença de la No.13 que el de la No.11 doncs la 13 inclou la mateixa xapa cromada per al diafragma. En tots els casos a més, tant el tancament de la tapa posterior com el sistema de volteig de la placa és diferent del meu exemplar. Això només em deixa aventurar que el meu aparell és un model posterior en el qual també es va incloure la xapa cromada per al diafragma, possiblement per unificar variants dins d'un mateix model.

Magazinkameras Hüttig. (1903)

Abans de seguir endavant he d'esmentar una cosa molt important i és el fet que era molt comú que una mateixa càmera es vengués amb poques (o fins i tot) cap variació per altres fabricants. Aquests és (i centrant-me en les Magazinkameras, tot i que passava igualment a la resta de tipus de càmeres) un fabricant produïa un aparell que venia amb llicència com "marca blanca" a diversos (o multitud) d'altres fabricants, que després li estampaven el seu logo o feien algunes modificacions, venent-lo així com propi. L'estalvi era enorme!

La Hüttig Merkur és un bon exemple d'això que us he comptat. Per tant i sabent-ho, no em centraré tan sols a buscar les Hüttig Merkur, sinó també les càmeres d'altres fabricants que fossin raonablement similars i tinguessin un altre nom. I aquí és on es posa el tema interessant: la càmera no seria una Hüttig, sinó una Murer & Duroni! (Almenys, en part). Això us ho desenvoluparé més avall però valgui com a introducció per seguir amb les pesquises sobre aquesta càmera. Afegir a això que no puc assegurar la l'abans esmentada xapa cromada del diafragma és un element exclusiu Hüttig o no, ja que l'he vist igualment utilitzat en càmeres equivalents (d'igual base Murer) d'altres fabricants.

Situo el meu aparell com a produït al voltant de 1908. la pista principal me la va donar un catàleg d'aquell any de la casa comercial "Christian Tauber" que venia com a pròpies unes Magazinkameras que a totes llums eren la mateixa Hüttig Merkur (a excepció en tot cas dels enganxalls de la tapa posterior). Es tractava de la "càmera de mà Tauber "Lady" Model I". En l'anunci es pot apreciar el que seria el model Merkur No.13 (Lady Model II) per a 12 plaques, que és tal qual una Merkur amb la seva característica xapa cromada per als diafragmes. Les mesures i pesos del "Model I" concorden mil·limètricament amb els del meu Merkur, així que aquí el tindriem. És cert que el "Model I" només tenia un visor però he trobat que aquesta era igualment una variant molt bàsica d'aquesta Merkur.

Hand Camera "Lady".
Catàleg Christian Tauber 1908.

Hüttig (crec que ja n'he parlat amb més deteniment en altres articles) només va existir com a empresa fins que es va fusionar amb altres empreses del ram a la ICA el 1909. ICA va mantenir la línia de Magazinkameras fins que ella mateixa es va recombinar a Zeiss Ikon el 1926. A partir d'aquell moment, la nova empresa va descatalogar aquest tipus de càmeres que ja s'havia quedat pràcticament desfasat.

ICA va reunir tots els seus models de Magazinkamera (incloent-hi gairebé totes les Gnom i les Merkur) en la línia única "Trilby", mantenint més o menys les mateixes numeracions i en gairebé tots els casos també la característica xapa cromada del diafragma. Per tant, si és una Merkur és una Hüttig i és anterior al 1909. Les Gnom més bàsiques (No. 1 a 5) passarien a ser durant un temps "ICA Avis" abans de desaparèixer per sempre del catàleg.

Una altra molt bona pista sobre l'origen d'aquesta Merkur me'l va proporcionar l'usuari "Laufboden" del fòrum alemany "Blende und Zeit", qui va postillar una càmera "Ambrosio Taurus 4,5x6" que seria la versió base del meu Merkur, només que en una versió més primitiva amb el diafragma per fora de la càmera i d'una mida encara més reduïda i que en aquest cas es correspondria amb algun dels formats oferts per Hüttig amb el seu model "Gnom". Laufboden comparava encertadament aquesta càmera "Taurus" amb una Hüttig Merkur per a plaques de 9x12 cm que és en essència el meu mateix aparell però d'una mida més gran.

Hüttig Merkur (No. 18 o 20?) vs
"Ambrosio Taurus"

Gràcies a Laufboden

Tot dubte sobre l'origen comú de la Taurus i la Merkur es dissipa quan fem una ullada al seu obturador, per a la qual cosa haurem de desatornillar la tapa davantera. Ambdós obturadors són pràcticament idèntics a excepció de l'emplaçament del diafragma, de l'ús d'un moll més potent (llarg) a la Merkur i altres detalls menors.

Obturador Taurus
(Gràcies a Laufboden)
Obturador Merkur No.11

D'altra banda, aquest obturador és la prova irrefutable de l'origen Murer d'aquests aparells, tot i que encara no vull avançar esdeveniments que desenvoluparé més endavant.

Tècnicament parlant, l'aparell és extremadament senzill i a causa de la seva mida, en un primer lloc la podem confondre fàcilment amb una càmera box de rotllo ja que a més el seu maneig (a banda del tema de les plaques) seria idèntic al d'una càmera de calaix bàsica. Encara que nominalment il·lumine negativus de 6x9cm, en realitat aquests són de 6x8cm. La càmera té dos visors de mirall i vidre translúcid, tot i que com a comentat existeixen altres variants més bàsiques amb un sol visor i fins i tot algunes Gnom empraven un visor extern.

L'aparell només té un ajust possible, que és el selector de dispar instantani (d'entorn d'1/30s) i el d'obertura "B" mentre mantinguem polsat el disparador. Aquest ajust es realitza amb una palanca davantera situada al costat de l'objectiu i que en aquest cas ve marcada amb "Z" (Zeit - mode "B" d'obertura contínua) o "M" (Moment - presa instantània). Aquesta palanca el que fa és bloquejar una de les dues fulles de l'obturador de gillotina, impedit així el seu retrocés i deixant l'obturador obert.

Posició "M"

Funcionament (video)

Posició "M"

Funcionament (video)

La càmera disposa de tres possibles diafragmes marcats simplement com "1 2 3". Altres aparells d'aquesta "sèrie" no tindran diafragma o en ocasions disposaran del mateix per fora (a la manera de la Taurus). Com ja hem vist més amunt hi ha exemples Merkur en diversos formats amb i sense la xapa cromada que indica els diafragmes. no he trobat cap indicació de la lent, però es tracta d'un simple menisc (possiblement ni tan sols acromàtic) de focal 12cm que tindrà una potència màxima d'1/16 (sent molt optimistes 1:11).

L'obturador s'acciona des d'una palanca lateral (lloc habitual per a la mateixa) i la càmera no té entrades per a disparadors pneumàtics a causa de la simplicitat de l'esmentat obturador de guillotina.

A la part frontal podem seleccionar el dispar M/Z que ja veiem vist igualment més amunt (consultau també els vídeos!).

El pas de foto es realitza per mitjà d'una manivela lateral (en altres Merkur el sistema és diferent) que l'únic que fa és girar cap amunt o avall una solapa en forma de "L" que allibera la placa més avançada i bloqueja el pas a la següent. Aquesta palanca no té retorn automàtic, és a dir, per passar una placa caldrà pujar la palanca i per passar la següent caldrà baixar-la i així.

L'aparell no disposa de comptador de plaques, que sol ser normal (i necessari) en aquest tipus d'aparells per saber quantes fotos hem realitzat ja, tot i que de nou hi ha variants que sí que l'inclouen (en aquest cas, el No.12). Això és un mal menor tenint en compte que la càmera només il·lumina 6 plaques, amb la qual cosa és més fàcil tenir-les controlades fins i tot sense comptador, que si tenim un aparell que il·ludi 12 (o fins i tot 24).

Hüttig Merkur de major format amb rellotge comptador.
(Font: Internet)

Per obrir l'aparell i carregar les plaques només hi ha un tancament (en altres Merkur seran dues). A dins, es troba el típic moll helicoïcial per empènyer les plaques cap endins i la falca inferior que impedeix que les plaques voltejades es desplacin. La mecànica de les Magazinkameres solia ser específica de cada fabricant, tot i que aquests dos elements eren (en la majoria dels casos) comuns en tots.

A l'interior d'aquesta tapa trobem el número de sèrie de l'aparell 13459.

La càmera conserva 4 portaplaques (dels 6 originals) que no són més que xassís metàl·lics plans on s'inseriva el vidre. S'insereixen un rere l'altre amb el negatiu cap endavant i es tanca la portella posterior, amb la qual cosa la pressió del moll desplaça el primer negatiu fins al pla focal, delimitat per l'abans esmentada solapa en forma de "L". La càmera està llavors llesta per disparar.

Per suposat, calia estar molt atent i voltejar la placa immediatament després del dispar, sopena d'il·luminar el mateix negatiu dues vegades ja que aquesta càmera mancava de qualsevol prevenció contra dobles exposicions o indicadors que ens avisessin de si la placa havia estat ja il·luminada o no.

A aquestes càmeres se les denominava també "càmera de mà", en no haver d'emprar-se sobre un trípode; pel que era possible, com és aquí el cas, que no disposessin de rosca per a aquest trípode encara que en altres Magazinkameras sigui usual trobar de nou aquest element.

UNA HÜTTIG O UNA MURER?

Vam desenvolupar ara el més que interessant tema de si aquesta càmera és original Hüttig o un refrit de Murer. Donat la senzillesa de la càmera i ja que ho havia fet igualment en altres aparells d'aquest tipus em decidí a desmuntar-la per indagar dins se el seu mecanisme d'obturació, la qual cosa de vegades proporciona interessant informació addicional, la qual cosa passo de fet en aquest cas. Desmuntar-lo és molt senzill i tan sols haurem de desatornillar 6 petits cargols que subjecten la tapa frontal al cos de la càmera.

Un cop desmuntat, em va envair una poderosa sensació de "déjà-vu": aquest obturador l'havia vist abans! I de fet ho identifiqués ràpidament; era molt similar a l'empleat a la Murer Express Newness tot i que molt més senzill. Al que em vaig adonar que de fet tenia una altra Magazinkamera amb exactament el mateix obturador; en aquest cas es tractava d'una més senzilla Simple Detectiu igualment produïda per Murer & Duroni. De fet la Simple Detectiu era en principi igual a la Merkur a excepció del sistema de volteig de plaques i el comptador de fotos (i el major format, clar) el que la faria equivalent a una Merkur No.15.

Hüttig Merkur No.11 vs
Murer & Duroni Simple Express
Observau la coincidència dels diferents elements
(visors, disparador, diafragma, selector M/Z).

I per què és la Hüttig una Murer i no a l'inrevés? Bé, Murer & Duroni va ser un dels majors productors de Magazinkameras a nivell mundial. El seu estil és fàcilment reconeixible i per a qui s'endinsi una mica en l'extens i complicat món d'aquests aparells es donarà ràpid compte que aquests aparells Murer eren àmpliament utilitzats per altres fabricants com seus, podent trobar nombrosos exemples en el mercat francès de l'època. Així doncs Hüttig encara que fos igualment fabricant d'aparells, s'estalviaria el desenvolupament i fabricació i l'únic que havia de fer era, com ja comentat, comprar una càmera feta i batejar-la amb nom propi. Tots dos guanyaven: Murer venia aparells a tutiplè i els intermediaris (en aquest cas Hüttig) també treien el seu benefici en comprar un aparell i vendre'l per una mica més.

És igualment possible que Murer només fabriqués part de l'aparell, en aquest cas l'obturador. En desmuntar la tapa, va aparèixer dins un altre número de sèrie: 16558; mentre que, com ja hem vist, el de la càmera era el 13459. Com era possible que tots dos números de sèrie no coincidissin? L'única explicació que se m'ocorre és que Murer fabriqués l'obturador i Hüttig la resta (d'aquí per exemple les diferències del sistema de càrrega de plaques entre tots dos fabricants). Així, Murer fabricaria l'obturador amb les mesures requerides per la caixa i li estamparia el seu número de sèrie. Se'l manava al fabricant de càmeres que se'ls comprava (en aquest cas Hüttig) que els incorporava a les seves pròpies càmeres de mà produïdes amb un altre número de sèrie.

Número de sèrie a la caixa: 13459
Número de sèrie a l'obturador: 16558

Aquesta teoria no és gens descabellada si tenim en compte que en aquella època era el més normal del món que un fabricant no produís els seus propis obturadors sinó que equipara les seves càmeres amb obturadors centrals d'altres cases, així que per què no fer el propi amb un obturador més simple de guillotina?

Un punt que reforça l'argument que l'obturador (si no la càmera sencera) hauria estat fabricat per Murer & Duroni és que, a banda de la patent igualtat tècnica, és que tots dos tenen un número de sèrie al mateix lloc.

Obturador Hüttig
Obturador Murer & Duroni

La càmera "Taurus" abans esmentada era de nou un exemple ideal per complementar aquestes pesquises ja que, com ja hem vist, el sistema obturador emprat és de nou clarament el mateix (encara que en aquest cas no porti gravat un número de sèrie).

És una pena que no em consti la patent Murer d'aquest obturador, amb la qual cosa podria demostrar concloentment les meves teories a dalt descrites. Però n'hi ha prou amb l'experiència amb aquests aparells i la clara evolució d'aquest sistema obturador en càmeres netament Murer per assegurar amb poc marge d'error que Hüttig (i en conseqüència IlegeixO ICA), com molts altres fabricants europeus, es van nodrir de Murer per comercialitzar els seus propis aparells de detectiu.

Com apuntat al principi, Hüttig no seria l'únic que treballés estretament amb Murer & Duroni per crear les seves Magazinekameras. Aquí us deixo diversos exemples d'aparells que a totes llums procedeixen del mateix origen. Gairebé tots aquests exemples se'ls agraïm a Sylvain Halgand i a Kjeld Jensen.

Detectiu Camera No.3514
(1900)

Magasin Apparatet "Juno".
(1905)

Apparechio del tipus C
(1901)

Detective pour Debutants
Manufrance

(1905)
(1906)
(1907)
(1908)

ALTRES ENLLAÇOS